

Selskapskontroll Meskano AS

Eierskapskontroll av Meskano AS

Formålet med prosjektet er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, utøver myndigheten i henhold til bestemmelser i aktuelle lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og forutsetning og i tråd med etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.

INNHold

1	INNLEDNING.....	2
1.1	Bakgrunn	2
1.2	Selskapskontroll	2
1.3	Meskano AS	3
1.4	Aksjeselskapsformen.....	6
1.5	Eierstyring	7
2	PROBLEMSTILLINGER:.....	10
3	HAR KOMMUEN ETABLERT EN EIERSTRATEGI FOR SELSKAPET?.....	10
3.1	Fakta	10
3.2	Revisjonens vurdering	14
4	UTØVER GENERALFORSAMLINGEN SIN MYNDIGHET I HENHOLD TIL LOVER OG REGLER?	14
4.1	Fakta	14
4.2	Revisjonens vurdering	15
5.	SØRGER STYRET FOR EN FORSVALIG FORVALTNING AV SELSKAPET?.....	16
5.1	Fakta	16
5.2	Revisjons vurdering.....	18
6.	ER KOMMUNENS REPRESENTASJON I SELSKAPETS ORGANER IVARETATT?	18
6.1	Fakta	18
6.2	Revisjons vurdering.....	19
7.	HVORDAN RAPPORTERES DET FRA VALGTE REPRESENTANTER TIL KOMMUNENS POLITISK ORGANER?.....	19
7.1	Fakta:	19
7.2	Revisjonens vurdering:	21
8.	HAR KOMMUNEN ETABLERT ET SYSTEM FOR OPPFØLGING AV SELSKAPET?..	21
8.1	Fakta	21
8.2	Revisjonens vurdering	22
9.	HAR KOMMUNEN ETABLERT RUTINER FOR OPPLÆRING I STYREARBEID?	22
9.1	Fakta:	22
9.2	Revisjonens vurdering	23
10.	UTTALELSER FRA EIER OG SELSKAPET.....	23
10.1	Eiers uttalelse	23
10.2	Uttalelser fra selskapet.....	23
11.	REVISJONENS ANBEFFALINGER	24
12.	SAMMENDRAG	24
13.	KILDER OG VEDLEGG.....	28

Oppdal, 31. oktober 2014

Norvald Veland
Revisor

Svein Magne Evavold
Revisjonssjef

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Kontrollutvalget vedtok i sak 21/13 å delta i en eierskapskontroll i Meskano AS. Kontrollutvalget godkjente problemstillingene for en selskapskontroll i form av eierskapskontroll i Meskano AS slik de fremkom i tilbudsbrief av 26.08.2013 fra Revisjon Fjell IKS.

1.2 Selskapskontroll

I henhold til kommunelovens § 77nr. 5, skal kontrollutvalget «*påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper m.m.*». Bestemmelsen om selskapskontroll er utdypet i eget kapittel 6 i forskrift om kontrollutvalg. Her fremgår det i § 14 at selskapskontroll deles inn i en obligatorisk del som benevnes eierskapskontroll, og en valgfri del som kan omfatte forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalgene i Tynset kommune, Alvdal kommune, Os kommune og Tolga kommune har vedtatt at det skal gjennomføres eierskapskontroll i Meskano AS. Eierskapskontroll er en obligatorisk kontroll som har to hovedfokus:

- Fører kommunen kontroll med sine eierinteresser?
 - Har kommunen etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser?
 - Er rutinene gode nok, og blir de fulgt?
- Utøves kommunen eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?

Forvaltningsrevisjon er en valgfri kontroll som defineres som «systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger».

Revisjon Fjell IKS har fått oppdraget med å gjennomføre **eierskapskontroll** i Meskano AS.

Når det gjelder eierskapskontroll, vil det være snakk om tre aktører:

- 1) Kommunene som eiere
- 2) De som utøver kommunenes eierinteresser
- 3) Selskapet

Vi kan se at kommunen skal ha kontroll med sine interesser. Den som utøver kommunens eierinteresser i selskapet skal gjøre det i samsvar med kommunens vedtak og forutsetninger og selskapslovgivningen. Selskapet skal oppnå virksomhetens mål på en målrettet og kostnadseffektiv måte og etterleve lover og regler som gjelder for selskapet. En eierskapskontroll vil i hovedsak være rettet mot de to førstnevnte, kommunen og den som utøver kommunens eierinteresse.

Selv om eierskapskontrollen vil omfatte kommunen og den som utøver kommunens eierinteresse, kan det også i en slik sammenheng være hensiktsmessig å trekke inn forhold ved driften av selskapet.

1.3 Meskano AS

Meskano AS ble stiftet 29.06.1992, opprinnelig med firmanavn Arbo Tynset AS. I 2008 ble Tusenben AS fusjonert inn i Arbo Tynset AS og selskapsnavn ble endret til Meskano AS

Aksjekapitalen ble satt til kr 106.000 og Tynset kommune tegnet 1.000 aksjer a kr. 100 og de øvrige 5 eierkommuner, Os, Tolga, Alvdal, Folldal og Rendalen kommuner, tegnet 12 aksjer hver, til sammen 60 aksjer . Selskapet er en attføringsbedrift og har følgende formål:

Drive avklaring, opplæring og formidling av personer fra passive ordninger til et ordinær arbeidsmarked og sørge for etablering og drift av varig tilrettelagt arbeid. Selskapet skal drives etter retningslinjer for arbeidssamvirkebedrifter og AMB-bedrifter.

Meskano AS har fastsatt følgende grunnleggende verdier:

- Likeverd
- Raushet
- Pågangsmot
- Tillit
- Ansvarlighet

Selskapets gjeldende vedtekter ble vedtatt i generalforsamling 27.06.2008. I gjeldende vedtekter er selskapets formål formulert slik:

Meskano AS formål er å drive avklaring, opplæring, kvalifisering og formidling av personer fra passive ordninger til et ordinært arbeidsmarked og sørge for etablering og drift av varig tilrettelagt arbeid. Selskapet er godkjent som tiltaksarrangør i NAV og driver ulike arbeidsrettede tiltak:

- Varig tilrettelagt arbeide (VTA)
- Tilrettelagt arbeide
- Avklaring, arbeidspraksis i skjermet virksomhet (APS)
- Arbeid med bistand (AB)
- Kvalifisering
-

Meskano AS har etablert en virksomhet som skal imøtekomme behovet for attføring i regionen (tilsvarende eierkommunene) for alle arbeidsrettede tiltak med unntak av VTA som i hovedsak gjelder for kommunene Tynset, Folldal, Alvdal og Rendalen.

Bedriften endret sin organisasjonsstruktur fra september 2013. Avdelingsstrukturen ble avvirket, og daglig ledelse av de ulike produksjons- og tjenesteområdene ble lagt til fagansvarlige. Fagansvarlige rapporter til daglig leder som har overordnet ansvar.

Ordinært ansatte veiledere ble organisert i stab med stabsleder som også er bedriftens nestleder. Stabsorganisering ble valgt fordi veiledere har hele organisasjonen som arbeidsfelt og skal spille en aktiv rolle i utviklingen av bedriftens attføringsarbeid.

De ulike tjenesteområdene er fra september 2013:

- Trevare produksjon
- Montasje/service/ved
- Lettere produksjon
- Kafe

Produksjonsområdene er bemannet med ordinært tilsatte arbeidsledere samt med varierende antall tiltaksdeltakere. Staben har ordinært tilsatte veiledere som har faglig ansvar for attføringsarbeidet både for tiltaksdeltakere i egne produksjonsavdelinger og i eksterne bedrifter.

Produksjon i egen regi har et variert arbeids-/utprøvingstilbud innenfor bl.a. kantine-/kantinedrift, keramikkproduksjon, snekkerproduksjon, montasje, butikkdrift, vedproduksjon samt flere servicefunksjoner. Gjennomgående har om lag 70% av tiltaksdeltakerne i aktive attføringstiltak (avklaring, APS, kvalifisering og AB) praksisplass i ordinære bedrifter.

Attføring er Meskano AS sitt primære formål og innenfor følgende områder:

Tiltaksplasser i Meskano AS

- **Avklaring**
Avklaring er tiltak som tilbys arbeidssøkere som har et større behov for avklaring av sin situasjon i forhold til arbeidslivet enn det NAV kan tilby. Avklaring varer som hovedregel i 4 uker, med mulighet til forlengelse i ytterligere 8 uker hvis det er behov for det. Målet med avklaring er at deltager gjennom kartlegging, veiledning og eventuelt utprøving, skal komme fram til en handlingsplan som viser veien til arbeid, utdanning eller andre løsninger. Meskano AS avgir en rapport til NAV som beskriver avklaringsarbeidet og med anbefalinger om tiltak, eventuell bistand deltager trenger for å komme i arbeid eller stå i arbeid
- **Arbeidspraksis i skjermet virksomhet (APS)**
Arbeidspraksis i skjermet virksomhet er et arbeidsrettet tiltak for personer som vil styrke sine muligheter til å komme i arbeid eller utdanning. Deltager skal får tilrettelagt arbeidstrening med bred og tett oppfølging. Meskano AS legger til rette for arbeidspraksis både i egen virksomhet i samarbeid med private og offentlige virksomheter i regionen. APS kan vare inntil et år, med mulighet til et års forlengelse hvis det er behov.
- **Arbeid med bistand (AB)**
Arbeid med bistand skal gi hensiktsmessig og nødvendig bistand med sikte på å integrere personer med nedsatt arbeidsevne i arbeidslivet. Tiltaket skal hjelpe deltager ut fra egne evner, behov og interesser til å finne og stå i egnet arbeid. Tiltaket kan vare inntil tre år.

- **Kvalifisering**

Kvalifisering i arbeidsmarkedsbedrift har som mål å gi deltagere høyere reell og formell kompetanse. Denne kompetansehevingen skal skje gjennom tilrettelagt opplæring og arbeidstrening i reelle bedriftsmiljøer i arbeidsmarkedsbedriftens regi. Deltakere i kvalifisering er midlertidig ansatt i bedriften. Ansettelsen gjelder for to år, med mulighet for forlengelse hvis det er nødvendig for å fullføre fagbrev.

Kvalifisering kan også skje gjennom at deltager leies ut til en ekstern virksomhet. Innsøking til kvalifisering skjer ofte i tett samarbeid med lokale NAV kontor.

- **Tilrettelagt arbeid**

Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift tilbys personer hvis muligheter for å skaffe ordinært arbeidsanses som små. Arbeid i bedriften skal utvikle deltagers ressurser, og øke yrkeskompetansen gjennom opplæring og produksjon av varer og tjenester. Deltagerne er ansatt i bedriften og har de samme rettigheter og plikter som arbeidstagere i det ordinære arbeidslivet. Ansettelsen er ikke tidsbestemt, men deltager skal jevnlig vurdere sin egen mulighet for ordinært arbeid.

- **Varig tilrettelagt arbeid (VTA)**

Varig tilrettelagt arbeid er et tiltak som kan tilbys personer med uføretrygd, eller som i nær framtid venter å få innvilget varig uførepensjon. VTA skal utvikle og opprettholde deltagers ressurser gjennom tilrettelagt arbeid. Deltagere på VTA har de samme rettigheter og plikter etter arbeidsmiljøloven som ansatte i ordinære bedrifter, og det skal ligge en arbeidskontrakt til grunn for ansettelsesforholdet. Tiltaket er ikke tidsbegrenset. Tiltaksdeltagerne mottar bonuslønn pr. arbeidet time.

Meskano AS er som tiltaksbedrift godkjent for 74 NAV-finansierte plasser i arbeidsrettede tiltak. Disse fordeler seg på 15 plasser i Arbeidsplass i skjermet virksomhet, 5 plaser i avklaring, 12 plasser i kvalifisering, 5 plasser i tilrettelagt arbeid og 37 plasser i varig tilrettelagt arbeid. Dessuten har bedriften tilskudd fra NAV som dekker lønn- og driftsutgifter til veileder i tiltak arbeid med bistand hvor det forutsetter 12 – 15 deltakere. Forhåndsgodkjente plasser i NAV kan imidlertid endres gjennom avtale for det enkelte år.

Selskapets styre består av 5 medlemmer med 2 varamedlemmer. Av styrets medlemmer velges 3 av Tynset kommune, 1 fra de øvrige eierkommuner og 1 velges av og blant de ansatte.

Etter møte i generalforsamlingen 25.04.2014 er styret sammensatt slik:

- Kjersti Ane Bredesen styrets leder
- Steinar Simensen nestleder
- Astrid Nyvoll styremedlem
- Trond Rusten styremedlem
- Ingrid Ytterhaug styremedlem

Daglig leder er Odd Kristian Uglem.

Noen økonomiske nøkkeltall for selskapet for siste 9 år:
(alle tall i hele tusen)

	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Salgsinntekter	9.649	8.594	9.770	9.640	8.343	9.978	3.572	3.818	3.411
Andre driftsinntekter	14.126	14.095	13.744	14.386	16.940	13.758	8.534	8.089	8.105
Resultat drift	514	-668	42	-265	829	-223	894	1.007	808
Finansposter	-469	-405	-383	-364	-377	-507	-260	-223	1.257
Årsresultat	45	-1.073	-341	-629	469	-730	633	784	2.066
Egenkapital	5.158	5.113	6.186	6.527	7.156	6.687	6.615	5.982	5.197
Egenkapital i %	29,4	29,8	34,1	34,4	35,3	38	47,2	38,9	34,6

I 2008 ble Arbo Tynset AS og Tusenben AS fusjonert og samlet i ett regnskap

I 2009 skyldes betydelig økning andre driftsinntekter brannoppgjør etter brann i lokaler på Os

Bedriften er underlagt Arbeidsmaksloven med tilhørende forskrift (Forskrift om arbeidsrettede tiltak mv.) som bl.a. regulerer selskapsdannelse, at overskudd skal forbli i selskapet og at det ikke skal utbetales utbytte.

Bedriften er dessuten avhengig av rammeavtale med NAV (fylke) for å få drifte arbeidsrettede tiltak. Rammeavtalen inngås for fire år om gangen. Selve driftsnivået (antall plasser, resultatkrav, innhold, kvalitet) avtales i egen avtale for det enkelte år basert på rammeavtalen.

1.4 Aksjeselskapsformen

Et viktig kjennetegn med aksjeselskapsformen er eiernes begrensede økonomiske ansvar. Eierne er ikke ansvarlig for selskapets forpliktelser utover innskutt kapital. Dette innebærer at et AS, i motsetning til en kommune kan gå konkurs. Dette vil innebære at lånevilkårene for et AS vil være dårligere enn for en kommune.

Vi presenterer her noen generelle merknader om selskapsstyring som danner bakteppe for eierskapskontrollen.

I aksjeselskaper finnes det tre hovedroller:

- Eier
- Styre
- Daglig leder

Eierrollen utøves gjennom generalforsamlingen. Eierne/generalforsamlingen velger styret i selskapet. I henhold til aksjelovens bestemmelser er ikke aksjeeierne faktiske eiere av selskapet, som en selvstendig juridisk person, men eier kun verdipapiret – aksjen – som gir adgang til generalforsamlingen der eierrettighetene kan utøves etter aksjelovens bestemmelser. Det er gjennom å definere formålet for selskapet, gjennom vedtekter og ved å gi føringer gjennom vedtak i generalforsamlingen at eieren kan utøve eierskapet sitt. Eierrollen utøves således primært i generalforsamlingen.

Forvaltningen av selskapet hører inn under styret som arbeider selvstendig innenfor aksjeloven og andre relevante lover og forskrifter samt selskapets vedtekter og andre rammer gitt i form av vedtak i generalforsamlingen. Styrets oppgaver vil være å stå for den totale ledelse og utvikling av selskapet, både strategisk og operativt. Innenfor sitt mandat fatter styret beslutninger og har ansvaret for gjennomføring. Styret plikter å etterkomme beslutninger fattet i generalforsamlingen når de er i samsvar med selskapets formål, vedtekter og lov. Generalforsamlingens instruksjonsrett til styret er begrenset til de sakene som kommer opp i generalforsamlingens møte, og som ikke går utover styrets egen kompetanse. Generalforsamlingen kan gi føringer og forventinger om mange forhold, men ikke overstyre styrets kompetanseområder. Verken kommunestyret eller rådmann har instruksjonsmyndighet overfor styret eller daglig leder. Skulle kommunestyret ha merknader til utviklingen av selskapet, må dette tas opp i generalforsamlingen som sak med tilhørende vedtak, alternativt ved å velge nytt styre som i større grad er innstilt på å lede selskapet slik eierne ønsker.

Det er et viktig prinsipp i aksjeloven at de tre rollene, eier, styret og daglig leder, ikke blandes sammen. Eierne bør ha klare meninger om hva som er eieroppgaver, eierroller, og hvilke kanaler eieren skal benytte for å påvirke virksomhetens utvikling.

Aktivt eierskap betyr ikke detaljstyring, overstyring eller for stor grad av operativ nærhet. En eier skal ha distanse og overblikk som gir generalforsamlingen grunnlag for strategiske føringer. En eier skal ikke gripe inn i selskapets ledelse. Ledelsen tillegger styret i samspill med daglig leder.

1.5 Eierstyring

KS Eierforum har utarbeidet 19 anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt eide selskaper og foretak. Noen av anbefalingene vil kunne være kriterier for vurderinger vi kommer til å gjøre i forhold til problemstillingene i bestillingen av denne selskapskontrollen. En av anbefalingene går på at kommunen skal utarbeide **eierskapsmelding**.

Eierskapsmelding defineres her som et overordnet politisk styringsdokument for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt, eget styre eller en vertskommune eller til et annet interkommunalt organ. Gjennom eierskapsmeldingen kan kommunen gi mer overordnede styringssignaler til selskapene.

Eierskapsmeldingen bør reflektere det rettslige ansvarsforhold mellom selskapsform og eier.

Et grunnleggende dilemma ved å fristille deler av den kommunale virksomheten gjennom opprettelse av selvstendige selskaper, er hvordan man skal balansere frihet og styring.

Sett fra et demokratisk ståsted vil dette være et spørsmål om hvor langt man kan gå i retning av å gi selskapene en fristilt rolle, slik at de kan drive på en forretningsmessig effektiv måte uten at man mister muligheten for overordnet politisk styring og kontroll.

Som nevnt ovenfor, når det gjelder aksjeselskaper, har kommunen ingen formell makt i selskapet utenfor generalforsamlingen. Generalforsamlingen velger styret i

selskapet og har dermed herredømme over styresammensetningen. Dette er et viktig grunnlag for eiermessig styring og kontroll av selskapet. Andre virkemidler som kommunen i kraft av å være eier kan benytte er først og fremst knyttet til utformingen av vedtektene til selskapet, instruksjer samt andre styringsdokumenter som fastsetter rammer og nærmere regler for styret og daglig leders drift av selskapet. I denne sammenheng kan kommunen i kraft av å være eier også legge føringer i forbindelse med utarbeidelse av selskapets strategi, hva som skal være prioriterte mål og hva som skal være indikatorer for suksess. Vi kan si at eierstrategi er de prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen har overfor det enkelte selskap for å sikre at selskapet ivaretar målsettinger som eieren har satt.

Sammendrag av noen av KS anbefalinger om eierskap og selskapsledelse og kontroll av kommunalt eide selskaper og foretak:

Anbefaling 1: Obligatorisk opplæring og informasjon til folkevalgte

Kommuner bør som en del av folkevalgtopplæringen gjennomføre obligatoriske kurs og/eller eierskapsseminar for samtlige folkevalgte i de ulike aspektene knyttet til eierstyring av utskilt virksomhet.

Anbefaling 2: Utarbeidelse av eierskapsmeldinger

Kommuner skal foreta en politisk gjennomgang av virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter eller interkommunale organer gjennom utarbeidelse av en eierskapsmelding, jfr. beskrivelse over.

Anbefaling 3: Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi

Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene/selskapsavtalen. Innenfor rammen av vedtektene/selskapsavtalen bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet. Eierne skal ha et bevisst forhold til en eventuell forventet avkastning, jf. det som er skrevet om dette over.

Anbefaling 5: Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet

Selskaper som operer med konkurransevirkosomhet i tillegg til monopolvirkosomhet, bør som hovedregel skille ut virksomheten for å unngå mistanke om muligheten for rolleblanding og kryss-subsidiering.

Anbefaling 6: Tilsyn og kontroll med kommunale foretak og med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterlevs og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollutvalget er delegert denne funksjonen fra kommunestyret og har derfor en spesielt viktig rolle i eierstyringen.

Anbefaling 7: Sammensetning og funksjon til eierorgan

For aksjeselskap og interkommunale selskaper anbefales det at kommunestyret oppnevner politisk ledelse som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierutøvelsen skal speile kommunestyrets samlede/flertallsbeslutning. Det er

sentralt at det opprettes en forutsigbar og klar kommunikasjon mellom eierorgan og kommunestyre i forkant av generalforsamlingen/representantskapsmøte.

Anbefaling 9: Eiers krav til profesjonelle styrer i kommunal sektor

Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammer for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et profesjonelt styre som kollegium består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandre kompetansemessig. Det er viktig å være klar over at å påta seg et styreverv i et aksjeselskap er et personlig verv. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar selskapets interesser på best mulig måte sammen med resten av styret og ut fra selskapets formål.

Styremedlemmenes kompetanse må ses i lys av selskapets formål og være sammensatt slik at det oppfyller eiers forventninger. Hvis nødvendig kompetanse ikke er til stede i utgangspunktet, skal ansvaret forelegges og det skal gis nødvendig tilbud om opplæring der det er nødvendig. Anbefalingen har en oppstilling av krav til kompetanse og egenskaper hos styremedlemmer.

Anbefaling 11: Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene

Eier har ansvar for å sikre at styret besitter den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Her beskrives videre hvilke rutiner som bør etableres som en del av styrets rammer, fastsetting av instruksjer i forhold til ansvar – oppgavefordeling, egenvurdering, opplæring etc.

Anbefaling 14: Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene

I utgangspunktet anbefales det å unngå situasjoner der styrets medlemmer jevnlig blir vurdert i forhold til forvaltningslovens regler om habilitet og derfor kritisk vurderer bruken av ledende politikere i selskapsstyrene.

I juni 2009 skjerpet Stortinget inn på reglene for habilitet. Forvaltningslovens § 6 fastslår at ingen kommunalt ansatt eller folkevalgt skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut offentlig eide. Regelverket trådte i kraft 01.11.2011.

Det understrekes allikevel at politisk deltakelse i styrene generelt vil være tillatt og at politisk kompetanse i mange virksomheter er viktig i selskapsstyrene. Politikere som har eller har hatt styreverv har også en høyere generell interesse og kunnskap om selskapene og eierstyring og bidrar på denne måten med viktig kompetanse i kommunestyret og deres ansvar.

Anbefaling 18: Utarbeidelse av etiske retningslinjer

Det anbefales at eier påser at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Kommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger og rett og galt og handler om legitimitet. Kommunens omdømme vil derfor i økende grad også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom sine bedrifter.

Ovenstående vil være kriterier for våre vurderinger av de faktiske forholdene når det gjelder eierskapskontrollen i Meskano AS. Vi understreker at dette oppdraget er en eierskapskontroll, noe som innebærer fokus på kommunen og den som

utøver kommunens eierinteresser. Søkelys blir ikke rettet mot styret og daglig leders forvaltning av selskapet.

2 PROBLEMSTILLINGER:

I henhold til bestillingen fra kontrollutvalget ønskes det at følgende problemstillinger belyses:

- Har kommunen etablert en eierstrategi for selskapet?
- Utøver generalforsamlingen sin myndighet i henhold til lover og regler?
- Sørger styret for en forsvarlig forvaltning av selskapet?
- Er kommunens representasjon i selskapets organer ivaretatt?
- Hvordan rapporteres det fra valgte representanter til kommunens politiske organer?
- Har kommunen etablert et system for oppfølging av selskapet?
- Har kommunen etablert rutiner for opplæring i styrearbeid?

3 HAR KOMMUEN ETABLERT EN EIERSTRATEGI FOR SELSKAPET?

Det kan være nyttig å skille mellom eierskapspolitikk og eierstrategi. Med eierskapspolitikk forstår vi her de overordnede premisser som kommunen legger til grunn for forvaltningen av sine selskaper og eierandeler. Dette innebærer med andre ord hva slags systemer, retningslinjer og rutiner kommunen skal ha for utøvelse av sitt eierskap. Dette kan bl.a. omfatte rutiner for rapportering, premisser for valg av styremedlemmer, premisser for valg av selskapsorganiseringer, premisser for utøvelser av eierskap osv. Dette er med andre ord et rammeverk for eierstyring som det vil være fordel at det er bred politisk tilslutning til.

En viktig del av eierskapsmelding vil være å få på plass et slikt rammeverk. *Eierskapsstrategiene vil utgjøre de prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen har overfor det enkelte selskap for å sikre at selskapet ivaretar de målsetninger som eierne har satt. En grunnleggende forutsetning for en strategisk drift av selskapet er en klar og presis eierstrategi hvor eiers forventinger til selskapet formuleres.*

3.1 Fakta

I kommunens eierskapsmelding vil det være naturlig å redegjøre for hvilke strategier og forventinger kommunen har for sitt eierskap i selskaper. Kommunens motiver for eierskap kan generelt skilles i følgende 4 motiver:

Finansielt motivert.

Selskaper der motivet og hovedbegrunnelsen for eierskapet er muligheter for økonomisk utbytte og avgrensning av kommunen sin økonomiske risiko. Formålet er naturlig for selskaper som er forretningsmessig orientert, og der bedriftsøkonomiske kriterier for lønnsomhet ligger til grunn for selskapet sitt arbeid.

Politisk motivert

Selskaper der motivet er en samfunnsnyttig og strategisk posisjonering av kommunen/regionen. Verken økonomi eller hensynet til tjenesteproduksjon er en viktig begrunnelse for slikt eierskap.

Effektivisering av tjenesteproduksjon

Selskaper som i hovedsak er motivert og grunnlagt med forventning om mer effektiv tjenesteproduksjon og bedre forvaltning.

Samfunnsøkonomisk motivert

Selskaper som er motivert i at kommunen gjennom slike selskaper vil oppnå totalt sett mer samfunnsøkonomiske gunstige resultater. Offentlig engasjement og styring i oppgaveløsningen vil være en sentral begrunnelse for et slikt selskap.

Os kommune har utarbeidet eierskapsmelding som ble vedtatt i kommunestyret i møte den 13.10.2011, sak 31/11.

Eierskapsmeldingen er inndelt i 4 hovedområder:

- Del 1: Bakgrunn for eierskapsmeldinger
- Del 2: Avgrensing og oppbygging, herunder kontrollutvalgets rolle og beskrivelse av ulike aktuelle selskapsformer
- Del 3: Kommunens utøvelse av eierskap i framtiden
- Del 4: Beskrivelse av de enkelte selskaper kommunen har eierinteresser i

I del 4 er 13 selskaper der Os kommune har eierinteresser nærmere vurdert.

Meskano AS er i kommunens eierstrategi beskrevet som følger:

Meskano AS er en attføringsbedrift med målsetting om å bistå med å virkeliggjøre en aktiv verdiskapende tilværelse. Os kommune eier 12 aksjer av totalt 1060.

Kommunestyret oppnevner representant til selskapets generalforsamling etter hver kommunevalg.

Generalforsamlingen utgjøres av ordførerne i eierkommunene. Generalforsamling holder innen utløpet av juni måned.

Utover møter som er regulert av selskapets vedtekter, er det kontakt mellom selskapet og eierne ved behov. Det kan for eks. være når det skjer store endringer i bedriftens rammebetingelser som følge av endringer i NAVs regelverk eller dersom det oppstår hendelser der eier bør varsles i forhold til HMS-regelverk. Pga. Tynset kommunes dominerende eierandel (94,3%), hender det at bare Tynset kommune varsles ved slike hendelser.

Meskano er et aksjeselskap. Det betyr at styret er øverste forvaltningsorgan i forhold til driften av selskapet. Eierne må utøve sitt eierskap gjennom generalforsamlingen. Det er generalforsamlingen som velger styret.

I Os kommune sin eierskapsmelding del 3 omtales det nærmere kommunens utøvelse av eierskapet i framtiden.

Noen sitater herfra som er aktuelle i forhold til denne eierskapskontrollen:

Når kommunestyret som kollegialt organ velger å organisere deler av sin virksomhet som egne juridiske enheter, må de styringslinjene følges som gjelder for den aktuelle

organisasjonsformen, og den lovgivning som regulerer disse. Når kommunal virksomhet organiseres som selskap, brytes med andre ord den direkte styringslinjen fra kommunestyret til den som daglig leder oppgaveløsningen. Mellom kommunestyret og utfører kommer et styre med en viss selvstendighet i form av lovbestemt ansvar og myndighet, og et vedtektsbestemt hovedoppdrag (formål). Kommunestyret kontroll og innflytelse blir dermed begrenset og indirekte. Når selskapet eies av flere er det dessuten flere som skal være med og bestemme. For å kunne forholde seg til dette på en konstruktiv måte anses det viktig at kommunen utreder, vurderer og tar stilling til en rekke spørsmål før det foretas valg av eventuell selskapsform.

For å få til et aktivt eierskap er det av betydning at kommunestyret har en felles forståelse av hvorfor kommunen eier aksjer, deltar i interkommunale selskaper eller har etablert kommunale foretak. Os kommune ønsker å følge KS sine anbefalinger slik at politiske allmenne diskusjoner om eierskap tas i kommunestyret med hele kommunens tjenesteproduksjon som tema. Aktuelle oversikter over kommunens deltagelse i selskaper, kommunale foretak og interkommunalt samarbeid bør årlig gjennomgås samlet i god tid før prosessene med kommunens ordinære budsjettarbeid starter.

Et grunnleggende premiss for kommunal eierskapspolitikk bør være at den legger til grunn de samme hensyn som gjelder for kommunal forvaltning for øvrig:

- Åpenhet
- Forutsigbarhet
- Effektivitet

Os kommune sitt hovedmål er:

Os kommune skal være en aktiv eier i de selskapene hvor kommunen har et eierskap. Kommunen skal bidra til verdiskaping i selskapet og til næringsutvikling i regionen. Kommunen skal også bidra til å sette i gang selskaper for så å vurdere å trekke seg ut når selskapet går godt.

Hovedmålet bør også ligge til grunn for Os kommune som eier når andre organisasjonsformer enn den tradisjonelle velges.

I selskapets styreinstruks framgår det at «Styret er underordnet generalforsamlingens myndighet. Styret skal utføre sine oppgaver i henhold til aksjeloven, selskapets vedtekter, aksjonæravtalen og denne styreinstruks.

I gjeldende vedtekter er selskapets formål formulert slik:

Selskapets formål å drive avklaring, opplæring og formidling av personer fra passive ordninger til et ordinært arbeidsmarked og sørge for etablering og drift av varig tilrettelagte arbeid. Selskapet skal drives etter retningslinjer for arbeidssamvirke-bedrifter og AMB-bedrifter.

I anbefaling 18 fra KS oppfordres eier til å påse at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Vi har stilt noen spørsmål til Os kommune som eier om eierstrategi for selskapet. Nedenfor følger spørsmålene med svar gitt fra ordfører.

Hvorfor er virksomheten organisert som eget selskap?

Svar: Jeg vil tro at bakgrunnen for å organisere dette som eget selskap kan ha flere begrunnelser. For det første omfatter selskapet et tilbud for en spesiell gruppering i 6 kommuner. Med den størrelse kommunene har i vårt område vil det være lite hensiktsmessig å organisere et slikt tilbud innenfor den enkelte kommune – og som en del av kommunens drift.

For det andre skal selskapet i tillegg til egen produksjon også samspille med det øvrige næringslivet.

For det tredje skal selskapet opptre som egen bedrift og selge sine produkter i et åpent marked i konkurranse med andre bedrifter.

Hva er begrunnelsen for valg av selskapsform?

Svar: Aksjeselskapsformen er en «ryddig» selskapsorganisering. I tillegg kan det henvises til svar gitt i foregående spørsmål (spørsmål om hvorfor organisert som eget selskap)

I forskrift til arbeidsmarkedsloven om arbeidsrettede tiltak framgår det i § 11 – 4 at tiltaksarrangør skal organiseres som aksjeselskap med kommunal/fylkeskommunal aksjemajoritet. Arbeids- og velferdsetaten kan godta annen organisering dersom det anses hensiktsmessig ut fra hensynet til gjennomføringen av tiltaket i det enkelte tilfellet.

Er det utarbeidet eierstrategi for selskapet/virksomheten?

Svar: Undertegnede kjenner ikke til at det er utarbeidet en egen, spesifikk eierskapsstrategi for dette selskapet, utover det som står i Os kommunens eierskapsmelding fra 2011. Denne er relativt generell, og har kun en beskrivelse av det enkelte selskap.

Hvilke målformuleringer, verdidokumenter og etiske retningslinjer har eier utarbeidet?

Svar: Kjenner ikke til at Os kommune som eier har utarbeidet den type dokumenter som det spørres om. Derimot har selskapet sjøl utarbeidet både etiske retningslinjer, mål, visjon og verdigrunnlag. Dette er vedtatt av styret i desember 2010.

Vi har stilt følgende spørsmål til styret i Meskano AS: Hvilke målformuleringer, verdidokumenter og etiske retningslinjer forholder styret seg til?

Svar: «Bedriften (styrevedtak) har utarbeidet egen visjon, formål og grunnleggende verdier som er styrende for selskapet. Det er også utarbeidet etiske retningslinjer (styrevedtak) som er styrende for selskapet. Bedriften har dessuten en definert kvalitetspolitikk. Disse dokumentene er dessuten krav i kvalitetssikringssystemet Equass som bedriften revideres etter hver annet år. Årlige økonomiske målformuleringer defineres i Virksomhetsplanen det enkelt år.

3.2 Revisjonens vurdering

Os kommune har ved etableringen av og ved oppdatering av selskapets vedtekter gitt uttrykk for en eierstrategi gjennom vedtektenes formålsparagraf. Dette er riktignok svært overordnet og gir i liten grad uttrykk for hva som er eiernes forventninger til selskapet.

Os kommune har gjennom sin eierskapsmelding gitt generelle retningslinjer og forutsetninger for sitt eierskap i selskaper. Selskapet Meskano AS er omtalt i eierskapsmeldingen.

Etiske spørsmål må tas på alvor fordi det er viktig at allmennheten har tillit til at kommunen har en høy etisk standard i sin virksomhet. Kommunale selskaper forvalter også fellesskapets ressurser og omdømmet vil også avhenge av hvordan kommunen forvalter samfunnsansvaret gjennom sine bedrifter.

Ordfører viser til at selskapet sjøl har utarbeidet både etiske retningslinjer, mål, visjon og verdigrunnlag.

Vi kan ikke se at Os kommune som eier har en strategi for tildeling av oppdrag til selskapet. Dette vil være viktig i forhold til hvordan kommunale oppgaver bør løses og samtidig kunne bidra med oppdrag som styrker selskapet.

Etter vår vurdering har eierne gjennom selskapets vedtekter gitt en tydelig beskrivelse av hva som er selskapets formål, men det er ikke gitt en presis eierstrategi. Eiernes målsettinger, forventninger og resultatkrav bør være grunnleggende forutsetninger for en strategisk drift av selskapet.

4 UTØVER GENERALFORSAMLINGEN SIN MYNDIGHET I HENHOLD TIL LOVER OG REGLER?

4.1 Fakta

Aksjelovens bestemmelser regulerer generalforsamlingens oppgaver og myndighet.

Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet, jfr. lovens § 5-1. Generalforsamlingen skal etter lovens § 5-5 behandle og godkjenne selskapets årsregnskap, årsberetning og utdeling av utbytte, og ellers andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen. Ordførerne i eirkommune utgjør selskapets generalforsamling.

Møteprotokoller fra 25.04.2014, 19.04.2013 og 20.04.2012 viser at generalforsamlinger har vært avholdt.

I møtene er følgende typer saker behandlet og avgjort:

- Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Valg av møteleder og personer til å underskrive møteprotokollen

- Godkjenning av årsregnskapet, samt at årsberetningen og revisors beretning er tatt til etterretning
- Fastsetting av styrets godtgjørelse
- Valg av styrets leder og øvrige valg til styret
- Vurdering av vedtektene

I anbefaling nr. 6 fra KS om tilsyn og kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper heter det:

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollutvalget er delegert denne funksjonen fra kommunestyret og har derfor en spesielt viktig rolle i eierstyringen.

Kontrollutvalget skal på kommunestyrets vegne påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser i selskaper. Kontrollutvalget har derfor en veldig viktig rolle i kommunens kontroll med eierskapet sitt. Det er viktig at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser slik at de har mulighet til å utøve sin funksjon på en god måte.

I eierskapsmeldingen til Os kommune er kontrollutvalgets rolle nærmere omtalt i eget avsnitt som følger:

Kontrollutvalget er kommunens eget organ, og er satt til å forestå det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen (jf. Kommunelovens § 77).

Kontrollutvalget skal blant annet påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper. Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. (jf Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 13).

Kontrollutvalget og kommunens revisor skal varsles og har rett til å være til stede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ (jf Kommunelovens § 80 tredje ledd). Denne retten er knyttet til interkommunale selskaper og aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner eier alle aksjer, og i heleide datterselskaper av slike selskaper (jf. Kommunelovens § 80, første ledd).

4.2 Revisjonens vurdering

Det ligger betydelige utfordringer i forhold til å etterleve aksjelovens bestemmer, det er et komplekst lovverk som krever stor kompetanse. Det vil ofte være slik at generalforsamlingen er prisgitt styret og daglig leders saksforberedelser. Men dette fritar ikke generalforsamlingens ansvar for at styret og daglig leder besitter nødvendig kompetanse. Med bakgrunn i møteprotokoller synes formaliteter rundt avvikling av generalforsamling å være tilfredsstillende.

Imidlertid har ikke generalforsamlingen fastsatt revisors godtgjørelse, jfr. aksjeloven § 7 – 1, hvor det heter at revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

Etter kommuneloven vil det være kommunestyret som har møterett i generalforsamlinger. Det vurderes som en god løsning at det er ordfører som representerer eier på generalforsamlingen.

I gitte situasjoner kan det være behov for dialog mellom kommunestyret og eierrepresentanten. Dette er forhold som vi mener i større grad burde vært avklart i kommunens eierskapsmelding.

Kontrollutvalget utarbeider en plan for gjennomføring av selskapskontroll og foretar prioriteringer av hvilke selskap det skal foretas forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll på. Planen blir oversendt til kommunestyret som kan gjøre endringer av prioriteringer.

Kontrollutvalget har ikke vært representert på de 3 siste generalforsamlingene i Meskano AS.

5. SØRGER STYRET FOR EN FORSVALIG FORVALTNING AV SELSKAPET?

5.1 Fakta

Aksjeloven har klare bestemmelser om forvaltningen av aksjeselskap i § 6 - 12.

1. *Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.*
2. *Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.*
3. *Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.*
4. *Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.*

Videre følger det av § 6 – 13 - styrets tilsynsansvar.

1. *Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig*
2. *Styret skal fastsette instruks for den daglige ledelse*

Eierskapsmeldingen for Os kommune har ingen føringer om hvordan styret skal foreta forsvarlig forvaltning av selskapet og eier kan heller ikke gi slike føringer som vil kunne stride mot aksjeloven.

Eierskapsmeldingen for Os kommune har medtatt 7 punkter der kommunen ønsker å synliggjøre noen allmenne forholdsregler og tips til styremedlemmer. Disse er:

- Styret skal forvalte verdiene i selskapet, ha tilsyn med daglig leder og organisasjonen, sette mål for virksomheten og legge planer for utviklingen av virksomheten
- Styret skal ha oppmerksomhet rettet mot selskapets interesser. Lojalitet til særinteresser kan medføre inhabilitet. Etter at en sak er ferdigbehandlet i styret, skal styremedlemmene være lojale overfor beslutningen

- Styret fungerer som et team der selskapet står i fokus i henhold til eierens strategi for sitt eierskap
- Rollen som styremedlem er forskjellig fra rollen som folkevalgt. Styrevervet er et frivillig personlig verv
- Som styremedlem representerer du bare deg selv og skal ivareta selskapet til beste for alle eierne
- Kunnskap om saker som ikke er ferdigbehandlet og diskusjoner internt i styret forblir interne forhold innad i styret. Det er vanlig at styreleder uttaler seg på vege av styret når saker er ferdigbehandlet
- Blir du spurt om å påta deg et styreverv, bør du gjøre deg kjent med virksomheten og hvem som er tiltenkt de andre styreplassene før du takker ja til vervet

Styret er et kollegium med felles ansvar for å fremme selskapets interesser. Det er ikke en samling enkeltindivider som skal ivareta særinteresser. Likevel har styremedlemmene en personlig ansvarsrisiko. Om erstatning – se aksjelovens § 17-1: *Selskapet kan kreve at styremedlemmene, medlemmer av bedriftsforsamlingen, daglig leder, aksjeeiere, revisor eller granskere erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt under utførelsen av sin oppgave.* Dette betyr at styremedlemmer (personlig) kan bli erstatningspliktige dersom de har utvist uaktsomt eller forsett.

Vi har stilt noen spørsmål til Os kommune som eier om styrets forvaltning av selskapet. Nedenfor følger spørsmålene med svar gitt fra ordfører.

Har eier definert strategier/retningslinjer/instruksjoner for styret og daglig leder?
Svar: *Ikke som en av flere eiere.*

Gjøres det evaluering av styret?
Svar: *Os kommune har som eier ikke foretatt selvstendig evaluering av styret.*

Vi har stilt noen spørsmål til styret i Meskano AS om styrets forvaltning av selskapet. Nedenfor følger spørsmålene med svar gitt fra styret.

Er det foretatt en risikovurdering av virksomheten med hensyn til drift og økonomi?
Svar: *Risiko for drift og økonomi vurderes årlig gjennom behandling av virksomhetsplan og evalueres gjennom året ved økonomirapportering.*

Gjøres det evaluering av styrets arbeid?
Svar: *Styrets arbeid evalueres av generalforsamlingen og forarbeidet til valg (valgkomiteen)*

Hvordan praktiseres oppfølging av daglig leder?
Svar: *Styreleder (og nestleder) gjennomfører årlig medarbeidersamtaler med daglig leder.*

Er det etablert en finansiell strategi?
Svar: *Ved fusjon mellom Arbo Tynset og Tusenben ble det lagt frem for kommunestyrene i eierkommunene spørsmål om aksjeutvidelse bl.a. i forhold til å ha*

mer «jevnbyrdige» eiere. Kommunestyrene i Os, Tolga, Rendalen, Alvdal og Folldal sa den gang (2008) at det ikke var aktuelt da. Styret har så langt ikke valgt å foreløpig gå videre med aksjeutvidelse.

5.2 Revisjons vurdering

Styret opplyser at det årlig behandles en virksomhetsplan og at risikovurderinger av virksomheten inngår i økonomirapporteringene gjennom året. Styret har fastsatt styreinstruks hvor det bla. er inntatt at dagorden for styremøtene skal behandle følgende saker fast:

- Økonomirapportering, herunder selskapets likviditet og egenkapital
- Gjennomgang av måltall i virksomhetsplan
- Oversikt og gjennomgang av investeringer og forholdet til budsjett
- Internkontroll

Videre har styret utarbeidet stillingsbeskrivelse for daglig leder. Styreleder sammen med nestleder har årlige medarbeidersamtaler med daglig leder. Styrets arbeide evalueres av generalforsamlingen og forarbeidet til valg (valgkomiteen)

Etter vår vurdering viser dette at styret jobber aktivt med viktige spørsmål for å kunne forvalte selskapet på en god måte.

Vår gjennomgang av styreprotokoller viser at styret har behandlet de sakene som kreves og at formaliteter rundt avvikling av styremøtene er ivaretatt.

Vi savner at styret på selvstendig grunnlag internt i styret foretar evaluering av styrearbeidet og hvordan det i praksis fungerer som team.

6. ER KOMMUNENS REPRESENTASJON I SELSKAPETS ORGANER IVARETATT?

6.1 Fakta

Ordførerne i eierkommune er generalforsamling i selskapet. Generalforsamlingen velger styret i selskapet.

Styret i Meskano AS skal bestå av 5 personer der 3 skal velges fra Tynset kommune, en fra de øvrige eierkommuner og en er ansattvalgt.

Kontrollutvalget er gjennom eierskapsmeldingen tillagt ansvaret for tilsyn og kontroll av forvaltningen av selskapet.

Kommunens kontrollutvalg skal i flg. kommuneloven § 80, 3. ledd varsles om og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling. Kontrollutvalget har ikke vært representert på de 3 siste generalforsamlingene i Meskano AS.

KS anbefaling nr. 9: *Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammene for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et*

profesjonelt styre som kollegium består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandre kompetansemessig.

Har eier definert kriterier for valg og sammensetning av styret i selskapet?
Ordfører svarer slik på dette: «Nei».

Stortinget vedtok våren 2009 endringer i forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e. Lovendringen trådte i kraft 1. november 2011. Lovendringen innebærer en skjerping av habilitetsreglene for offentlige tjenestemenn som også er leder eller medlem av styre *i offentlig heleide selskaper*. På bakgrunn av den denne lovendringen vil inhabilitet inntre automatisk for en tjenestemann som også er leder eller medlem av styre i offentlig heleide selskaper, når saker hvor selskapet er part skal behandles i folkevalgte organer eller administrasjonen i kommunen.

6.2 Revisjons vurdering

Kommunene er representert med ordfører i generalforsamlinger og kommunenes representasjon er ivaretatt.

Et profesjonelt sammensatt styre må ha nødvendig kompetanse for å oppfylle eiers forventninger. Styret er et kollegialt organ og kompetansen må ses i forhold til medlemmenes samlede bidrag med kompetanse og personlige egenskaper. Os kommune har ikke definert kriterier for valg og sammensetning av styret, men eierskapsmeldingen har medtatt at kommunestyret bør ha vurdert hvilke kriterier som bør legges til grunn ved valg av representanter til styret og bedriftsforsamlingen i offentlig eide selskapet før hvert enkelt kommunevalg.

7. HVORDAN RAPPORTERES DET FRA VALGTE REPRESENTANTER TIL KOMMUNENS POLITISK ORGANER?

7.1 Fakta:

Formelle eiermøter skjer gjennom generalforsamlinger. I tillegg kan det innkalles til eiermøter som blir en møteplass for eierne, styret og administrasjonen i selskapet.

Vi har stilt følgende spørsmål til eier representert ved ordfører, besvart av ordfører, som representerer kommunen i generalforsamling:

Er det utarbeidet rutiner for rapportering til eier?

Ordfører svarer følgende: «Kjenner ikke til at det er spesielle retningslinjer for rapportering, men mener likevel at kontakten mellom selskapet og eiere må kunne betraktes som god. Det kan være at det finnes systemer for faglig oppfølging og rapportering omkring arbeidstakere som får et tilbud gjennom bedriften som undertegnede som politiker ikke er involvert i».

Fra eierskapsmeldingen som det her henvises til er følgende inntatt om rapportering:

Rapportering og involvering

For kommunen som eier er det av interesse å kunne gi innspill eller føringer til den eller de som representerer kommunestyret som kollektivt organ i representantskapsmøte/generalforsamling for å sikre seg at kommunens formål med eierskapet blir ivaretatt. Det vil være naturlig at det, alt etter selskapets formål og kommunens eierandel, vil være ulike behov for å gi innspill til Eiermøter for de ulike selskapene.

Forventninger som Os kommune retter mot det enkelte selskap er i noen grad også styrt av i hvilken grad tjenestene som er organisert i selskapet gir:

- *Politisk handlingsrom til kommunen (hvilke rammer aktuelle særlover gir)*
- *Direkte berører innbyggerne*
- *Økonomiske konsekvenser*

I «Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse» fra november 2006 (www.nues.no) anbefales det at styret i det enkelte selskap fastsetter retningslinjer for selskapets rapportering, og for selskapets kontakt med aksjeeierne utenfor generalforsamlingen.

Os kommune forutsetter at selskapene der kommunen er medeier har nedfelt rutiner for rapportering og informasjon til kommunens kontrollutvalg i sine retningslinjer.

All post fra selskapet skal journalføres i kommunens arkiv. Kommunestyret skal orienteres om årsmeldinger og regnskap og gis muligheter for å kommentere forhold av interesse.

Allment forventer Os kommune at all aktivitet som vil få budsjettmessige konsekvenser for kommunen meddeles kommunen i god tid før den ordinære budsjettprosessen starter medio september året før budsjettåret.

Vårt spørsmål til styret i Meskano AS:

Er det utarbeidet rutiner for rapportering til eier av virksomheten? Hvordan rapporteres det fra valgte representanter til kommunens politisk organer? Daglig leder svarer følgende: «Administrativt og i samråd med styret sendes Virksomhetsplan inklusive budsjett og Årsmelding hvert år til eierkommunene. Styrets leder har jevnlig kontakt med hovedaksjonær. Når styret anser det nødvendig, innkaller bedriften eierne til Eiermøte og legger frem aktuelle problemstillinger Majoritetsaksjonær konsulteres også i de tilfeller det foreligger situasjoner i selskapet som har eller kan ha offentlig interesse. Bedriften gjennomfører årlig spørreundersøkelse blant eierne og store finansielle interessepartner (NAV) om hvordan de opplever at bedriften løser de oppgaver den skal og om forbedringspunkter».

7.2 Revisjonens vurdering:

Kommunenes politiske organer ved ordfører blir orientert i generalforsamlinger og eiermøter. Valgte representanter i styret har så langt vi kan se ingen rapportering til politiske organer i kommunen.

Kommunens eierskapsmelding beskriver ingen rutiner for rapportering til kommunestyret eller formannskapet bortsett fra at kommunestyret skal orienteres om årsmelding og regnskap. Eierskapsmeldingen har følgende ordlyd om rapportering: *Os kommune forutsetter at selskapene der kommunen er medeier har nedfelt rutiner for rapportering og informasjon til kommunens kontrollutvalg i sine retningslinjer.*

Kommunestyret behandler saker som gjelder selskapet når det foreligger spørsmål om økonomiske bidrag eller garantier.

Vi mener det kan være aktuelt å vurdere om det bør etableres faste rutiner for årlig rapportering til kommunestyret. Meskano AS utarbeider årlig Virksomhetsplan for kommende år som inkluderer budsjett og årsplan samt en omfattende og god årsmelding med attføringsrapport.

8. HAR KOMMUNEN ETABLERT ET SYSTEM FOR OPPFØLGING AV SELSKAPET?

8.1 Fakta

Vi har stilt følgende spørsmål til eier representert ved ordfører som representerer kommunen i generalforsamling:

Har kommunen etablert et system for oppfølging av selskapet ut over deltakelse på generalforsamlinger?

Ordførers svar: *«Oppfølging av selskapet er ment skal skje gjennom kommunens eierskapsmelding og retningslinjer og føringer lagt i denne*

Utover dette møter eierrepresentanten i tillegg til generalforsamling også i eiermøter».

Vårt spørsmål til styreleder i Meskano AS:

Hva slags rolle spiller rådmannen ved oppfølging av virksomheten?

Daglig svarer følgende: *«Som saksbehandler for politiske organ i de tilfeller det er behov for kommunale vedtak knyttet til selskapet.»*

Et system for oppfølging av selskapet vil kunne inneholde et arkivsystem der sentrale dokumenter fra selskapet samles. Det kan omfatte selskapets vedtekter, aksjonæravtaler, budsjetter, regnskaper, protokoller fra styret og generalforsamlingen, andre vesentlige forhold og ellers kommunikasjon mellom kommunen og selskapet. Dokumenter mottatt fra selskapet blir journalført og arkivert i kommunens arkiv.

8.2 Revisjonens vurdering

Ordfører fungerer som generalforsamling i selskapet og etter vår vurdering får han god oppfølging og orientering av selskapet.

Kommunestyret blir ikke rutinemessig invitert til å følge opp kommunens interesser i selskapet unntatt ved behandlingen av konkrete saker som vedrører selskapet. Den løpende oppfølgingen blir for øvrig ivaretatt av ordfører.

Eierskapsmeldingen forutsetter at selskapene der kommunen er medeier har nedfelt rutiner for rapportering og informasjon til kommunens kontrollutvalg i sine retningslinjer. Av dokumenter vi har mottatt og svar på våre henvendelser samt at kontrollutvalget ikke har deltatt i generalforsamlinger, kan vi ikke se at kontrollutvalget har mottatt rapportering eller informasjon med unntak for regnskapsåret 2013.

Etter vår oppfatning kan det være behov for en strategi og retningslinjer for løpende oppfølging av selskapet, noe som naturlig hører hjemme i kommunens eierskapsmelding.

9. HAR KOMMUNEN ETABLERT RUTINER FOR OPPLÆRING I STYREARBEID?

9.1 Fakta:

I KS' anbefaling nr. 9, Eiers krav til styrer i kommunal sektor heter det bl.a.:
«Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammer for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et profesjonelt styre som kollegium består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandre kompetansemessig».

Styreverv i et aksjeselskap er personlige verv. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar selskapets interesser best mulig sammen med resten av styret og ut fra selskapets formål. Å informere om og gjennomføre opplæring av hva det innebærer av ansvar og kompetanse å sitte i styret i et aksjeselskap, vil være eiers oppgave. Det er kommunens ansvar å sikre at styremedlemmene har den nødvendige kompetansen.

KS' anbefaling lister opp følgende krav til kompetanse:

- Kunnskap om aksjeloven, forskrifter og avtaler som har betydning for selskapets drift
- Kunnskap om selskapets formål, vedtekter, organisasjon og historie
- Kompetanse om private og kommunale regnskapsprinsipper, evne til å lese økonomiske utviklingstrekk og foreta nødvendige grep når nødvendig
- Kompetanse på offentlig forvaltning og de politiske og samfunnsmessige utfordringer til enhver tid

- Spesialistkompetanse og erfaring på et eller flere områder som for eksempel juss, økonomi, markedsføring, forvaltning, kommunalkunnskap, teknikk, HMS, ledelse, organisasjon.
- Ha kunnskap om trender og utviklingstrekk innenfor bransjen
- Ha kunnskap om konkurrerende virksomheter.

Ellers lister anbefalingen opp en rekke krav til personlige egenskaper.

Vi har stilt noen spørsmål til Os kommune som eier om rutiner for opplæring. Nedenfor følger spørsmålene med svar gitt fra ordfører.

Er det etablert obligatorisk opplæring av, og gitt informasjon om eierstyring til folkevalgte eierrepresentanter?

Svar: «Undertegnede har ikke deltatt i slik opplæring i kommunens regi, og jeg kjenner heller ikke til at Os kommune systematisk har et slikt tilbud til sine folkevalgte eierrepresentanter.»

Har kommunen etablert rutiner for opplæring i styrearbeid?

Svar: «Kommunen har ikke etablert rutiner for slik opplæring, men er positivt innstilt overfor de som ønsker å delta i slik skolering.»

9.2 Revisjonens vurdering

Med bakgrunn i anbefalinger fra KS angående krav til kompetanse for styremedlemmer, mener vi at det bør etableres rutiner i kommunen som sikrer at kommunens medlemmer i fristilte selskaper får nødvendig opplæring til å kunne ivareta kommunens interesser på en god måte.

10. UTTALELSER FRA EIER OG SELSKAPET

Rapporten ble oversendt til selskapet for uttalelse den 03.07.2014 og til kommunen den 04.07.2014.

10.1 Eiers uttalelse

Eier, Os kommune, har ikke gitt noen uttalelse tilbake på rapporten. Revisjonen sendte i e-post den 21.08.2014 purring og ny e-post den 10.10.2014 med frist til 29.10.2014.

10.2 Uttalelser fra selskapet

Daglig leder har gitt innspill til fakta om selskapet og rapporten er oppdatert i henhold til dette.

I brev fra daglig leder datert 09.09.2014 uttaler daglig leder bl.a.:

Det er grunn til å understreke at selskapets rammebetingelser er sterkt regulert i Forskrift til arbeidsmarkedsloven, rammeavtale med NAV Fylke samt årlig avtale med NAV Fylke. Disse regulerer både selskapsstruktur (normalt aksjeselskap), formål, nivå og innhold i utføringstjenestene samt disponering av evt. overskudd (skal forbli i selskapet). Dette innebærer at den lokale styringsfriheten overfor selskapet er begrenset.

Det er imidlertid også grunn til å peke på at eierne ved flere anledninger har vært aktive overfor sentrale myndigheter for å påvirke rammebetingelser i det de oppfatter som ønskelig retning. Eierne har også gjennom sine virksomheter søkt å påvirke nivået på og type utføringstjenester i regionen for å kunne gi befolkningen aktuelle tjenester.

11. REVISJONENS ANBEFFALINGER

Meskano AS ble stiftet 29.06.1992, opprinnelig med firmanavn Arbo Tynset AS. I 2008 ble Tusenben AS fusjonert inn i Arbo Tynset AS og selskapsnavn ble endret til Meskano AS.

Aksjekapitalen ble satt til kr. 106.000 der Os kommune tegnet seg for 12 aksjer a kr. 100 Tynset kommune for 1.000 aksjer og de øvrige 4 eierkommuner, Tolga, Alvdal, Folldal og Rendalen tegnet 12 aksjer hver, til sammen 48 aksjer.

Utviklingen av selskapet har vært god og selskapet har etter vår vurdering oppfylt formålet og grunnlaget som Os kommune hadde ved etablering av selskapet.

Vår vurdering etter gjennomgang av dokumenter mottatt fra selskapet og svarbrev på en del spørsmål vi stilte Os kommune ved ordfører, er at det er etablert gode rutiner for utøvelse av kommunens eierinteresse i selskapet

Med bakgrunn i våre funn og vurderinger vil vi anbefale at:

- Os kommune bør etablere en strategi for tildeling av oppdrag til selskapet
- Det bør etableres faste rutiner for rapporteringer til kommunestyret
- Prinsipper for dialog mellom kommunestyret og kommunens eierrepresentanter bør innarbeides i eierskapsmeldingen
- Os kommune bør etablere rutiner som sikrer at kommunens medlemmer i fristilte selskaper får nødvendig opplæring.

12. SAMMENDRAG

Med bakgrunn i bestemmelser i kommunelovens § 77 nr. 5 og kapittel 6 i forskrift om kontrollutvalg, har vi i innledningen til rapporten redegjort for hva selskapskontroll og spesielt eierskapskontroll innebærer. Hovedspørsmålet i en eierskapskontroll er om kommunen fører kontroll med sine eierinteresser i fristilte selskaper, om det er etablert gode nok rutiner for oppfølging og evaluering.

Bakgrunn for etableringen av Meskano AS gjennomgås og vi utleder med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak hvilke hensikter kommunen hadde med å

etablere selskapet. Videre redegjøres det for kjennetegn ved aksjeselskapsformen og forholdet mellom eier og selskapet. Vi sier noe om hva som ligger i begrepene eierstyring og eierstrategi. Som utgangspunkt for våre vurderinger legger vi til grunn KS Eierforum sine anbefalinger om eierstyring og kontroll av kommunalt eide selskaper og foretak.

Kontrollutvalget i Os kommune ønsker at følgende problemstillinger blir belyst gjennom undersøkelsen:

- Har kommunen etablert en eierstrategi for selskapet?
- Utøver generalforsamlingen sin myndighet i henhold til lover og regler?
- Sørger styret for en forsvarlig forvaltning av selskapet?
- Er kommunens representasjon i selskapets organer ivaretatt?
- Hvordan rapporteres det fra valgte representanter til kommunens politiske organer?
- Har kommunen etablert et system for oppfølging av selskapet?
- Har kommunen etablert rutiner for opplæring i styrearbeid?

Problemstilling 1: Har kommunen etablert en eierstrategi for selskapet?

Os kommune har ved etableringen av og ved oppdatering av selskapets vedtekter gitt uttrykk for en eierstrategi gjennom vedtektenes formålsparagraf. Dette er riktignok svært overordnet og gir i liten grad uttrykk for hva som er eiernes forventninger til selskapet.

Os kommune har gjennom sin eierskapsmelding gitt generelle retningslinjer og forutsetninger for sitt eierskap i selskaper. Selskapet Meskano AS er omtalt i eierskapsmeldingen.

Etiske spørsmål må tas på alvor fordi det er viktig at allmennheten har tillit til at kommunen har en høy etisk standard i sin virksomhet. Kommunale selskaper forvalter også fellesskapets ressurser og omdømmet vil også avhenge av hvordan kommunen forvalter samfunnsansvaret gjennom sine bedrifter.

Ordfører viser til at selskapet sjøl har utarbeidet både etiske retningslinjer, mål, visjon og verdigrunnlag.

Vi kan ikke se at Os kommune som eier har en strategi for tildeling av oppdrag til selskapet. Dette vil være viktig i forhold til hvordan kommunale oppgaver bør løses og samtidig kunne bidra med oppdrag som styrker selskapet.

Etter vår vurdering har eierne gjennom selskapets vedtekter gitt en tydelig beskrivelse av hva som er selskapets formål, men det er ikke gitt en presis eierstrategi. Eiernes målsettinger, forventninger og resultatkrav bør være grunnleggende forutsetninger for en strategisk drift av selskapet.

Problemstilling 2: Utøver generalforsamlingen sin myndighet i henhold til lover og regler?

Det ligger betydelige utfordringer i forhold til å etterleve aksjelovens bestemmer, det er et komplekst lovverk som krever stor kompetanse. Det vil ofte være slik at generalforsamlingen er prisgitt styret og daglig leders saksforberedelser. Men dette fritar ikke generalforsamlingens ansvar for at styret og daglig leder besitter nødvendig kompetanse. Med bakgrunn i møteprotokoller synes formaliteter rundt avvikling av generalforsamling å være tilfredsstillende.

Imidlertid har ikke generalforsamlingen fastsatt revisors godtgjørelse, jfr. aksjeloven § 7 - 1, hvor det heter at revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

Etter kommuneloven vil det være kommunestyret som har møterett i generalforsamlinger. Det vurderes som en god løsning at det er ordfører som representerer eier på generalforsamlingen.

I gitte situasjoner kan det være behov for dialog mellom kommunestyret og eierrepresentanten. Dette er forhold som vi mener i større grad burde vært avklart i kommunens eierskapsmelding.

Kontrollutvalget utarbeider en plan for gjennomføring av selskapskontroll og foretar prioriteringer av hvilke selskap det skal foretas forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll på. Planen blir oversendt til kommunestyret som kan gjøre endringer av prioriteringer.

Kontrollutvalget har ikke vært representert på de 3 siste generalforsamlingene i Meskano AS.

Problemstilling 3: Sørger styret for en forsvarlig forvaltning av selskapet?

Styret opplyser at det årlig behandles en virksomhetsplan og at risikovurderinger av virksomheten inngår i økonomirapporteringene gjennom året. Styret har fastsatt styreinstruks hvor det bla. er inntatt at dagorden for styremøtene skal behandle følgende saker fast:

- Økonomirapportering, herunder selskapets likviditet og egenkapital
- Gjennomgang av måltall i virksomhetsplan
- Oversikt og gjennomgang av investeringer og forholdet til budsjett
- Internkontroll

Videre har styret utarbeidet stillingsbeskrivelse for daglig leder. Styreleder sammen med nestleder har årlige medarbeidersamtaler med daglig leder. Styrets arbeide evalueres av generalforsamlingen og forarbeidet til valg (valgkomiteen)

Etter vår vurdering viser dette at styret jobber aktivt med viktige spørsmål for å kunne forvalte selskapet på en god måte.

Vår gjennomgang av styreprotokoller viser at styret har behandlet de sakene som kreves og at formaliteter rundt avvikling av styremøtene er ivaretatt.

Vi savner at styret på selvstendig grunnlag internt i styret foretar evaluering av styrearbeidet og hvordan det i praksis fungerer som team.

Problemstilling 4: Er kommunens representasjon i selskapets organer ivaretatt?

Kommunene er representert med ordfører i generalforsamlinger og kommunenes representasjon er ivaretatt.

Et profesjonelt sammensatt styre må ha nødvendig kompetanse for å oppfylle eiers forventninger. Styret er et kollegialt organ og kompetansen må ses i forhold til medlemmenes samlede bidrag med kompetanse og personlige egenskaper. Os kommune har ikke definert kriterier for valg og sammensetning av styret, men eierskapsmeldingen har medtatt at kommunestyret bør ha vurdert hvilke kriterier som bør legges til grunn ved valg av representanter til styrer og bedriftsforsamlingen i offentlig eide selskapet før hvert enkelt kommunevalg.

Problemstilling 5: Hvordan rapporteres de fra valgte representanter til kommunens politiske organer?

Kommunenes politiske organer ved ordfører blir orientert i generalforsamlinger og eiermøter. Valgte representanter i styret har så langt vi kan se ingen rapportering til politiske organer i kommunen.

Kommunens eierskapsmelding beskriver ingen rutiner for rapportering til kommunestyret eller formannskapet bortsett fra at kommunestyret skal orienteres om årsmelding og regnskap. Eierskapsmeldingen har følgende ordlyd om rapportering: *Os kommune forutsetter at selskapene der kommunen er medeier har nedfelt rutiner for rapportering og informasjon til kommunens kontrollutvalg i sine retningslinjer.*

Kommunestyret behandler saker som gjelder selskapet når det foreligger spørsmål om økonomiske bidrag eller garantier.

Vi mener det kan være aktuelt å vurdere om det bør etableres faste rutiner for årlig rapportering til kommunestyret. Meskano AS utarbeider årlig Virksomhetsplan for kommende år som inkluderer budsjett og årsplan samt en omfattende og god årsmelding med attføringsrapport.

Problemstilling 6: Har kommunen etablert et system for oppfølging av selskapet?

Ordfører fungerer som generalforsamling i selskapet og etter vår vurderinger får han god oppfølging og orientering av selskapet.

Kommunestyret blir ikke rutinemessig invitert til å følge opp kommunens interesser i selskapet unntatt ved behandlingen av konkrete saker som vedrører selskapet. Den løpende oppfølgingen blir for øvrig ivaretatt av ordfører.

Eierskapsmeldingen forutsetter at selskapene der kommunen er medeier har nedfelt rutiner for rapportering og informasjon til kommunens kontrollutvalg i sine retningslinjer. Av dokumenter vi har mottatt og svar på våre henvendelser samt at kontrollutvalget ikke har deltatt i generalforsamlinger, kan vi ikke se at kontrollutvalget har mottatt rapportering eller informasjon med unntak for regnskapsåret 2013.

Etter vår oppfatning kan det være behov for en strategi og retningslinjer for løpende oppfølging av selskapet, noe som naturlig hører hjemme i kommunens eierskapsmelding.

Problemstilling 7: Har kommunen etablert rutiner for opplæring i styrearbeid?

Med bakgrunn i anbefalinger fra KS angående krav til kompetanse for styremedlemmer, mener vi at det bør etableres rutiner i kommunen som sikrer at kommunens medlemmer i fristilte selskaper får nødvendig opplæring til å kunne ivareta kommunens interesser på en god måte.

13. KILDER OG VEDLEGG

13.1 Kilder:

Lov om aksjeselskap
Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker
Arbeidsmiljøloven med forskrifter
KS Eierforum – Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak
Veileder om habilitet i kommuner og fylkeskommuner utgitt av KRD
Eierskapsmelding for Tynset kommune
Meskano AS – Vedtekter, årsregnskap, protokoller fra generalforsamlinger og styrereferater

13.2 Vedlegg:

Kopi e-mail fra revisjonen med purring datert 10.10.2014 og bekreftelse mottatt samme dag.
Uttalelse fra selskapet ved daglig leder, brev datert 09.09.2014
Foretaksanalyse datert 08.09.2014 levert av Purehelp.no AS

SV: Selskapskontroll Meskano AS

Os Postmottak [postmottak@os.kommune.no]

Sendt: 10. oktober 2014 14:58**Til:** Svein Magne Evavold**Vedlegg:** image001.jpg (1 kB) ; image002.gif (1 kB) ; image003.jpg (3 kB) ; image004.jpg (795 B)

Hei!

Mailen din er mottatt og registrert.

Med vennlig hilsen,

Bjørg Modgunn Holte

Saksbehandler - Servicekontoret

 62 47 03 45@ bjorg.modgunn.holte@os.kommune.no**Os kommune, 2550 Os i Østerdalen** Rytrøa 14, 2550 Os i Østerdalen 62 47 03 00@ postmottak@os.kommune.no**Vennligst tenk på miljøet før du skriver ut denne e-posten**

Fra: Svein Magne Evavold [mailto:svein.magne.evavold@revisjonfjell.no]**Sendt:** 10. oktober 2014 14:14**Til:** Os Postmottak**Emne:** Selskapskontroll Meskano ASSelskapskontroll Meskano AS
v/ rådmann/ordfører

Vi viser til vårt brev av 04.07.2014 og e-post av 21.08.2014 vedr. uttalelse til foreløpig rapport fra selskapskontroll Meskano AS.

Dersom Os kommune ønsker å gi en uttalelse til den foreløpige rapporten før vi oversender den til kontrollutvalget, må vi ha mottatt uttalelsen innen 29. oktober 2014.

med hilsen
Svein M. Evavold

UTTALELSE FRA SELSKAPET

Det vises til høringsutkast til rapport fra selskapskontroll i Meskano AS.

Revisjonen har i rapporten tatt med de synspunkter styret ga ved innledning til rapportarbeidet.

Det er grunn til å understreke at selskapets rammebetingelser er sterkt regulert i Forskrift til arbeidsmarkedsloven, rammeavtale med NAV Fylke samt årlig avtale med NAV Fylke. Disse regulerer både selskapsstruktur (normalt aksjeselskap), formål, nivå og innhold i attføringstjenestene samt disponering av evt. overskudd (skal forbli i selskapet). Dette innebærer at den lokale styringsfriheten overfor selskapet er begrenset.

Det er imidlertid også grunn til peke på at eierne ved flere anledninger har vært aktive overfor sentrale myndigheter for å påvirke rammebetingelsene i det de oppfatter som ønsket retning. Eierne har også gjennom sine virksomheter søkt å påvirke nivået på og type attføringstjenester i regionen for å kunne gi befolkningen aktuelle tjenester.

Tynset, 9. september 2014

Odd Uglem
Daglig leder

Foretaksanalyse

Meskano AS

Orgnr.: 964 545 278

08.09.2014 16:47

Foretaksanalysen er levert av Purehelp.no AS
32241400 - www.purehelp.no

Markedsinformasjon:

Org nr:	964 545 278
Firmanavn:	Meskano AS
Markedsnavn:	
Historiske navn:	Arbo Tynset AS Meskano AS
Reklameindikator:	
Bransje:	Varig tilrettelagt arbeid
Besøksadresse:	Tomtegata 2, 2500 Tynset
Postadresse:	Postboks 33, 2501 Tynset
Posthus:	
Fylke:	Hedmark
Kommune:	Tynset
E-post:	asvotyn@online.no
Web:	www.meskano.no

Juridisk informasjon:

Konserntilknytning:	J
Revisor:	Kpmg AS
Revisorhonorar:	46000
Regnskapsbyrå:	Accountor Pro AS
Stiftet:	29.06.1992
Registrert:	20.08.1992
Formål:	Drive avklaring, opplæring og formidling av personer fra passive ordninger til et ordinært arbeidsmarked og sørge for etablering og drift av varig tilrettelagt arbeid. Selskapet skal drives etter retningslinjer for arbeidssamvirkebedrifter og AMBbedrifter.
Selskapsform:	AS
Antall ansatte:	34
Aksjekapital:	106000
Kassekredittramme:	0
Prokura:	Daglig leder alene.
Signatur:	Styrets leder eller nestleder sammen med ett styremedlem.

Eierposter andre selskaper:

Det er ikke registrert noe informasjon i denne seksjonen

Juridiske personer:

Tittel:	Navn:	Lønn:
Adm. direktør	Odd Kristian Uglem	562
Tittel:	Navn:	Styrescore:
Styrets leder	Kjersti Ane Bredesen	36
Nestformann	Steinar Simensen	35
Styremedlem	Astrid Nyvoll	35
Styremedlem	Ingrid Ytterhaug	35
Styremedlem	Trond Rusten	35
Varamedlem	Astrid Skaug	0
Varamedlem	Gerd Jorunn Resta Nytrøen	0
Varamedlem	Reidar Martin Steigen	31
Observatør	Eivind Bull-Aakrann	0

Kontaktpersoner:

Det er ikke registrert noe informasjon i denne seksjonen

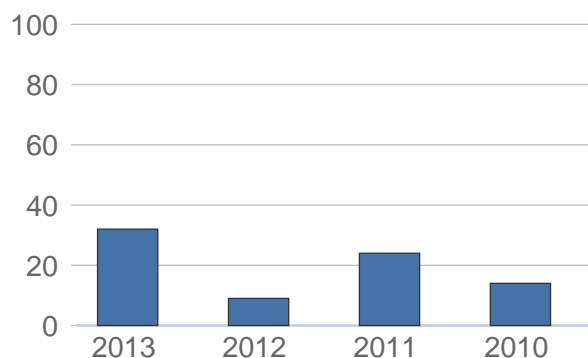
Aksjonærer:

Firmanavn/Person:	Andel Aksjer: (%)
Tynset Kommune (940 837 685)	94.34%
Folldal Kommune (939 885 684)	1.13%
Alvdal Kommune (939 984 194)	1.13%
Rendalen Kommune (940 028 515)	1.13%
Tolga Kommune (940 192 404)	1.13%
Os Kommune (943 464 723)	1.13%
Andre	0.01%

Aksjonærene er hentet fra siste innleverte regnskap

Driftscore:

År	2013	2012	2011	2010
Totalrentabilitet	2	0	2	0
Kapitalomsetningshastighet	2	2	2	2
Fordringsomsetningshastighet	5	5	5	5
Gjeldsbetjeningsgrad	4	0	4	2
Resultatgrad	4	0	2	0
Kontantstrøm fra drift	7	0	5	3
Rentedekningsgrad	4	0	2	0
Likviditetsgrad II	4	2	2	2
Totalt	32	9	24	14

Forklaring:

Modellen gir en rask og kortfattet analyse av virksomhetens driftseffektivitet. Modellen tar ikke hensyn til konsernstrukturer og vurderer bare det enkelte objektet isolert. Fokus er på foretakets evne til å forvalte egne balanseverdier, skape likviditet, resultatmarginer samt gode driftsorienterte effektivitetstall.

Sone tabell:

0 - 20 poeng
 20 - 40 poeng
 40 - 60 poeng
 60 - 80 poeng
 80 - 100 poeng

Svak driftscore
 Middels/Svak driftscore
 Middels/God driftscore
 God driftscore
 Meget god driftscore

Bankscore:

Total Bankscore: 5.65 av 10

Nøkkeltall:	Poeng:	Gruppe:
Egenkapital	1.70	God score
Egenkapitalandel	0.65	Middels/god score
Rentedekningsgrad	1.20	Middels/svak score
Gjeldsbetjenings grad	0.90	Svak score
Kontantstrøm fra drift	1.20	Middels score

Forklaring:

Tilsvarende scoresystem benyttes av banker og finansinstitusjoner i hele Norden. Analysen brukes ofte for en rask, matematisk og objektiv vurdering av spesielt mindre og mellomstore virksomheter. For store komplekse virksomheter vil modellen normalt være for enkel.

Scorenivået kan understøtte en beslutning om klientprioriteringer (sikkerhet, nedbetalingstid, rentenivå), hvilken finansieringsevne virksomheten har (lånestørrelse) og om dette er en virksomhet man ønsker å finansiere samt jobbe videre med (klient attraktivitet).

Sone tabell:

0 - 2 poeng
 2 - 4 poeng
 4 - 6 poeng
 6 - 8 poeng
 8 - 10 poeng

Svak bankscore
 Middels/Svak bankscore
 Middels/God bankscore
 God bankscore
 Meget god bankscore

Konkursscore:

Zone	2013	2012	2011	2010
Trend				
 <1,50 = Meget høy risiko	 1,51 - 1,99 = Medium/høy risiko	 2,00 - 2,99 = Mindre risiko	 >3,00 = Lav risiko	

År	2013	2012	2011	2010
Driftsinntekter	23 776	22 689	23 514	24 026
Resultat etter finansinntekter	525	-649	56	-251
Sum finanskostnad	480	424	397	378
Sum omløpsmidler	6 299	4 967	5 285	5 112
Sum eiendeler	17 520	17 183	18 124	18 993
Sum kortsiktig gjeld	3 710	4 341	3 656	3 642
Sum langsiktig gjeld	8 652	7 728	8 282	8 824
Sum egenkapital	5 158	5 113	6 186	6 527
Kontantstrøm fra drift	1 088	-92	700	391
Z-FACTOR POENG	2,29	1,91	2,20	2,11

Forklaring:

Z-Factor metoden danner utgangspunktet for å analysere sannsynligheten for en konkurs de neste 3 årene. Modellen er utviklet i USA av kredittspesialister og basert på et betydelig historisk tallmateriale. Utgangspunktet for modellen er virksomhetens historiske årsregnskap. Scoreanalysen har sine begrensninger i forhold til faktor bredde og må behandles med noe forsiktighet. Som et supplement til andre analysemetoder kan den fungere godt. Modellen er modifisert for Norske forhold.

Markedsandel/Ranking

Markedsandel:

Bransje:

År: 2013	0.92%
År: 2012	0.88%
År: 2011	0.94%
År: 2010	0.98%

Kommune:

År: 2013	1.27%
År: 2012	1.19%
År: 2011	1.23%
År: 2010	1.28%

Ranking:

Bransje:

Driftsinntekter:	31 av 180
Driftsresultat:	67 av 180
Egenkapital:	84 av 180
Vekstomsetning:	40 av 180

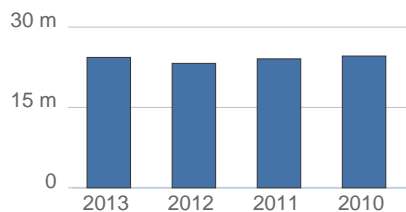
Kommune:

Driftsinntekter:	22 av 204
Driftsresultat:	57 av 204
Egenkapital:	28 av 204
Vekstomsetning:	37 av 204

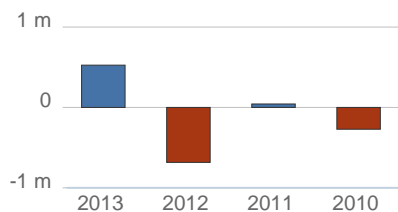
Fylke:

Driftsinntekter:	493 av 6374
Driftsresultat:	1563 av 6374
Egenkapital:	911 av 6374
Vekstomsetning:	888 av 6374

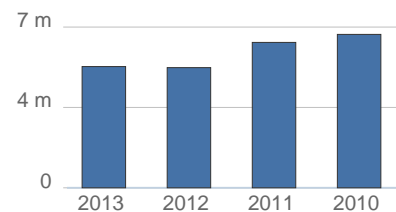
Driftsinntekter

Driftsresultat

Sum egenkapital

Resultatregnskap:

År	2013	2012	2011	2010
Driftsinntekter	23 776	22 689	23 514	24 026
Salgsinntekter	9 649	8 594	9 770	9 640
Andre driftsinntekter	14 127	14 095	13 744	14 386
Vareforbruk	4 119	3 239	3 324	3 307
Beholdningsendring	0	0	0	0
Lønn	13 805	14 987	14 554	15 185
Avskrivning	1 043	981	1 041	1 020
Nedskrivning	0	0	0	0
Drifts kostnader andre	4 295	4 150	4 553	4 779
Driftsresultat	514	-668	42	-265
Inntekt på investering i datter	0	0	0	0
Inntekt på investering i konsern	0	0	0	0
Inntekt på investering i tilknyttet foretak	0	0	0	0
Renteinntekter konsern	0	0	0	0
Annen renteinntekt	11	19	14	13
Annen finansinntekt	0	0	0	1
Sum finansinntekter	11	19	14	14
Verdiendring omløpsmidler	0	0	0	0
Nedskrivning omløpsmidler	0	0	0	0
Nedskrivning anlegg	0	0	0	0
Rentekostnader konsern	0	0	0	0
Annen rentekostnad	480	424	390	373
Annen finanskostnad	0	0	7	5
Sum finanskostnad	480	424	397	378
Resultat før skatt	45	-1 073	-341	-629
Skatt ordinært resultat	0	0	0	0
Ordinært resultat	45	-1 073	-341	-629
Ekstraordinære inntekter	0	0	0	0
Ekstraordinære kostnader	0	0	0	0
Skatt ekstraordinært	0	0	0	0
Sum Skatt	0	0	0	0
Årsresultat	45	-1 073	-341	-629
Utbytte	0	0	0	0
Konsernbidrag	0	0	0	0
Overføringsfond for vurderingsforskjeller	0	0	0	0
Tap fordringer	0	0	0	0

Balanseregnskap - Eiendeler:

År	2013	2012	2011	2010
Sum anleggsmidler	11 221	12 216	12 839	13 881
Sum immaterielle midler	0	0	0	0
Forskning og utvikling	0	0	0	0
Patenter og lignende	0	0	0	0
Utsatt skattefordel	0	0	0	0
Goodwill	0	0	0	0
Sum varige driftsmidler	11 185	12 171	12 839	13 881
Fast eiendom	9 029	9 615	10 190	10 784
Maskiner	1 194	1 430	1 548	1 753
Skip/rigg/fly	0	0	0	0
Driftsløsøre	962	1 126	1 101	1 344
Sum finansielle anleggsmidler	36	45	0	0
Investering i datterselskap	0	0	0	0
Investering i annet foretak i samme konsern	0	0	0	0
Lån til foretak i samme konsern	0	0	0	0
Investering i tilknyttet selskap	0	0	0	0
Lån til tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet	0	0	0	0
Aksjer/andeler	0	0	0	0
Obligasjoner	36	45	0	0
Pensjonsmidler	0	0	0	0
Andre anleggsmidler	0	0	0	0
Sum omløpsmidler	6 299	4 967	5 285	5 112
Sum varelager	2 152	2 700	2 337	1 658
Lager råvarer	0	0	0	0
Lager tilvirkede varer	0	0	0	0
Lager ferdigvarer	2 152	2 700	2 337	1 658
Sum fordringer	2 423	1 779	2 006	2 105
Kundefordringer	915	682	1 326	1 716
Annen fordring	1 508	1 097	680	389
Konsernfordring	0	0	0	0
Krav på innbetaling av selskapskapital	0	0	0	0
Sum investeringer	0	0	0	0
Aksjer og andeler i foretak i samme konsern	0	0	0	0
Markedsbaserte aksjer	0	0	0	0
Markedsbaserte obligasjoner	0	0	0	0
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	0	0	0	0
Andre finansielle instrumenter	0	0	0	0
Kassebeholdning	1 724	488	942	1 349
Andre omløpsmidler	0	0	0	0
Sum eiendeler	17 520	17 183	18 124	18 993

Balanseregnskap - Gjeld/egenkapital:

År	2013	2012	2011	2010
Sum egenkapital	5 158	5 113	6 186	6 527
Innskutt egenkapital	1 090	1 090	1 090	1 090
Selskapskapital	106	106	106	106
Egne aksjer	0	0	0	0
Opptjent egenkapital	4 068	4 023	5 096	5 437
Fond for vurderingsforskjeller	0	0	0	0
Annen egenkapital	4 068	4 023	5 096	5 437
Sum gjeld	12 362	12 069	11 938	12 466
Sum langsiktig gjeld	8 652	7 728	8 282	8 824
Avsetning for forpliktelser	0	0	0	0
Pensjonsforpliktelser	0	0	0	0
Utsatt skatt	0	0	0	0
Andre avsetninger for forpliktelser	0	0	0	0
Annen langsiktig gjeld	8 652	7 728	8 282	8 824
Konvertible lån	0	0	0	0
Obligasjonslån	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner langsiktig	8 652	7 728	8 282	8 824
Konserngjeld langsiktig	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0	0
Sum kortsiktig gjeld	3 710	4 341	3 656	3 642
Skyldig konsernbidrag	0	0	0	0
Avdrag langsiktig gjeld	0	0	0	0
Konvertibelt lån kortsiktig	0	0	0	0
Sertifikatlån	0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner kortsiktig	0	1 315	0	0
Kassekreditt	0	0	0	0
Kassekredittramme	0	0	0	0
Leverandørgjeld	1 337	641	1 234	1 030
Betalbar skatt	0	0	0	0
Skyldige offentlige avgifter	767	807	709	964
Konsern gjeld kortsiktig	0	0	0	0
Utbytte	0	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	1 606	1 578	1 713	1 648
Minoritetsinteresser	0	0	0	0

Nøkkeltall:

År	2013	2012	2011	2010
Omsetning/ansatt	330,22 'Kr	667,32 'Kr	691,59 'Kr	632,26 'Kr
Resultatgrad	2,16 %	-2,94 %	0,18 %	-1,10 %
Kontantstrøm fra drift	4,60 %	-0,40 %	3,00 %	1,60 %
Rentedekningsgrad	1,09	-1,53	0,14	-0,66
Gjeldsgrad	2,40	2,36	1,93	1,91
Egenkapitalandel	29,40 %	29,80 %	34,10 %	34,40 %
Likviditetsgrad I	1,70	1,14	1,45	1,40
Likviditetsgrad II	1,12	0,52	0,81	0,95
Totalrentabilitet	3,00 %	-3,80 %	0,30 %	-1,30 %
Arbeidskapital	2 589,00 'Kr	626,00 'Kr	1 629,00 'Kr	1 470,00 'Kr
Egenkapital rentabilitet	0,90 %	-21,00 %	-5,50 %	-9,60 %
Endring arbeidskapital	413,58 %	38,43 %	110,82 %	107,77 %
Fordringsoms. hastighet	32,48	41,59	22,17	17,50
Gjeldsbetj. grad	0,09	-0,01	0,06	0,03
Gjennomsnittl. lånerente	3,90 %	3,50 %	3,30 %	3,00 %
Kapitalomsetningshastighet	0,56	0,49	0,53	0,49
Kreditt tid	11,24 d	8,78 d	16,47 d	20,86 d

Forklaring:

Omsetning/ansatt :	Omsetning / Antall ansatte
Resultatgrad :	(Driftsresultat / Omsetning) * 100
Kontantstrøm fra drift :	(Resultat etter finans - beregnet skatt + avskrivninger) / Omsetning
Rentedekningsgrad :	(Driftsresultat + Finansinntekter) / Finanskostnader
Gjeldsgrad :	(Kortsiktig gjeld + Langs. gjeld) / (Bunden EK + Fri EK)
Egenkapitalandel :	(Bundet EK + Fri EK) / Sum gjeld og egenkapital
Likviditetsgrad I :	(Omløpsmidler / Kortsiktig gjeld)
Likviditetsgrad II :	(Omløpsmidler - varebeholdning) / Kortsiktig gjeld
Total rentabilitet :	(Driftsresultat + Finansinntekter) / Sum gjeld og Egenkapital
Arbeidskapital :	(Omløpsmidler - Kortsiktig gjeld)
Egenkapital rentabilitet :	(Driftsres. + finansinntekter - finanskostnader -skatt) / total egenkapital
Endring arbeidskapital :	(Omløpsmidler - Kortsiktig gjeld) ÅR 0 / («samme») ÅR -1
Fordringsoms. hastighet :	1 / (Kreditt tid / 365) = omsetningshastigheten per år
Gjeldsbetj. grad :	Ordinært kontantstrøm I / Sum gjeld
Gjennomsnittl. lånerente :	(Finanskostnader / Gjennomsnittlig Total Gjeld)
Kapitalomsetningshastighet :	(Omsetning - Andre driftsinnt. - Gevinst/tap avgang anleggsmidler) / (Sum eiendeler år 0 + Sum eiendeler år -1) / 2)) * snitt eiendel»
Kreditt tid :	(Kundefordring * 365) / (Omsetning * moms 1,25) = dager snitt